

6. FONETINĖ TRANSKRIPCIJA

Raštas ne visada tiksliai atspindi tarimą. Pavyzdžiui, žodyje *bėgti* rašome raidę *g*, bet prieš duslų *t* tariame *k* (priebalsių supanašėjimas), žodyje *būtų* rašome dvi skirtingas raides *ū*, *ų*, bet tariame vieną garsą. Žodyje *ieva* prieš *ie* nerašome *j*, bet šį priebalsį tariame. Yra ir daugiau tokių rašymo ir tarimo nesutapimų. Garsų tarimas paprastai nurodomas fonetine transkripcija, kuri yra tarptautinė. Lietuvių kalbai geriausiai pritaikyta Kopenhagos transkripcija. Šia transkripcija parašytas pirmasis lietuvių tarties žodynas (V. Vitkauskas. Lietuvių kalbos tarties žodynas. V., 1985, II leid. – 2001), rašomi dialektologiniai tekstai, leidžiami tarmių žodynai.

6.1. TRANSKRIPCIJOS ŽENKLAI

BALSIAI

[aː], [eː], [iː], [uː], [oː] – ilgieji *a*, *e*, *i*, *y*, *u*, *o* balsiai: [áːžuolas] – *ažuolas*, [bˈrˈéːsˈtˌi] – *bręsti*, [íːnašas] – *inašas*, [mũːšˈis] – *mūšis*, [žõːdˈis] – *žodis*; taip pat žymimi ir pailgėję kirčiuoti *a*, *e* [nãːmas] – *namas*, [l'ẽdas] – *ledas*.

[ɔ] – trumpas tarptautinių žodžių *o*: [bòksas] – *boksas*, [kròsas] – *krosas*.

[ɛː] – balsis *é*: [d'ɛːm'ɛː] – *démė*.

PRIEBALSIAI

[bˈ] ... [žˈ] – ' priebalsių minkštumo žymėjimo ženklelis: [d'èk't'i] – *degti*, [l'ẽdas] – *ledas*, [g'ilù] – *gilu*, [jóːje] – *joja*.

[ŋ] – nosinis *n*, tariamas prieš *k* ir *g*:

[kaŋˈk'l' ɛːs] – *kanklės*, [braŋgùs] – *brangus*.

[x] – duslusis priebalsis *ch*: [xòras] – *choras*, [x'èm'ije] – *chemija*.

DVIGARSIAI

Dėl kirčio pailgėję dvibalsių ir mišriųjų dvigarsių dėmenys žymimi tašku dešinėje apačioje: [jé.unas] – *jaunas*, [r'eĩ.k'e] – *reikia*, [v'é.l't'i] – *velti*, [d'erĩ.'l'us] – *derlius*.

Kompiuterinis lietuvių kalbos žinynas. Nuo morfologijos iki reikalų raštų, sudarė Petras Kniūkšta, Vilnius: Šviesa, 2004.